

บทความวิจัย (Research Article)

คุณสมบัติของสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอนของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Characteristics of Teaching Practice Schools of Students in the
Faculty of Education, Khon Kaen University

นภสร ศิริเจริญศรี¹, จารุณี ชามาตย์²
Naphasorn Siricharoensri¹ Charuni Samat²
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น^{1,2}
Faculty of Education, Khon Kaen University^{1,2}

Received: July 1, 2024 Revised: August 10, 2024, Accepted: August 18, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณสมบัติของสถานศึกษาปฏิบัติการสอนของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และ2) สสำรวจบริบทของสถานศึกษาเครือข่ายตามมาตรฐานที่คุรุสภากำหนด โดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีการศึกษา 2566 จาก 10 สาขาวิชา จำนวน 225 คน โดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติพื้นฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษา พบว่า 1) คุณสมบัติของสถานศึกษาปฏิบัติการสอนตามมาตรฐานด้านกระบวนการและด้านปัจจัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ2) บริบทของสถานศึกษาเครือข่ายตามมาตรฐานที่คุรุสภากำหนด พบว่า สถานศึกษาเครือข่ายมีมาตรฐานตามที่คุรุสภากำหนดด้านกระบวนการและด้านปัจจัย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยโรงเรียนขนาดเล็กอยู่ในระดับมากที่สุด ในขณะที่โรงเรียนขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : คุณสมบัติ ,สถานศึกษาปฏิบัติการสอน, การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

Abstract

This research aims to 1) study the characteristics of the teaching practice school of the Faculty of Education, Khon Kaen University, and 2) survey the context of the networked schools according to the standards set by the Teachers' Council of Thailand. The study sample consists of 225 student teachers from 10 academic departments in the Faculty of Education, Khon Kaen University, academic year 2023. The research methodology used survey tools, including questionnaires, quantitative data analysis using basic statistics, and qualitative data analysis using

²Corresponding author, 0944262653, Email address: naphth@kku.ac.th

content analysis. The study found that 1) the characteristics of the teaching practice schools meet the standards in terms of processes and factors at a high level and 2) the context of the networked schools meets the standards set by the Teachers' Council of Thailand in terms of processes and factors at a high level, with small schools being at the highest level while medium, large, and special large schools are at a high level.

Keywords: Characteristics, Teaching Practice Schools, Teaching Practice

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4, 2562) ในมาตรา 32(1) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กล่าวถึงอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน และกำกับ การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ การวิจัยและการสร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อให้การพัฒนาประเทศเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกและราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม หรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ.2563 – 2570 เป็นกรอบแนวทางการพัฒนาระบบอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมของประเทศ ให้สอดคล้องและบูรณาการกัน เพื่อให้เกิดเป็นพลังในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ การจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เป็นกระทรวงใหม่และบริบทโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงออกแบบให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถมีส่วนร่วม ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานในลักษณะแพลตฟอร์ม (Platform) ความร่วมมือตามเป้าประสงค์ของการพัฒนา ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนากำลังคนและสถาบันความรู้ 2) การวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อตอบโจทย์ท้าทายของสังคม 3) การวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขัน และ 4) การวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่และลดความเหลื่อมล้ำจากยุทธศาสตร์ของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สนับสนุนให้สถานศึกษามีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมาสนับสนุนการเรียนการสอน (สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2562)

พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 ได้กำหนดให้ครูสภา เป็นองค์กรหลักในการขับเคลื่อนวิชาชีพครู ให้มีคุณภาพมาตรฐาน (มาตรา 8 และมาตรา 9) ครูจะต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพจึงจะสามารถปฏิบัติการสอนได้ (มาตรา 43) ทั้งนี้เป็นการประกันว่าครูจะมีความรู้ ความสามารถเพียงพอที่จะยกระดับมาตรฐานการศึกษาของชาติได้ โดยเฉพาะผู้เรียนซึ่งเป็นคนไทย เป็นผู้ที่พัฒนาประเทศชาติในอนาคตครูจะมีความสามารถเพียงพอที่จะพัฒนาบุคคลเหล่านี้ได้ ในส่วนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จะได้รับการยกเว้นให้ปฏิบัติการสอนได้ตามมาตรา 43 (3) เพราะถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาวิชาชีพครูและอยู่ในความควบคุมของผู้ประกอบการวิชาชีพทางการศึกษา นอกจากนี้ นักศึกษาฝึกหัดครูจะต้องผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาทางการศึกษา เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี อีกส่วนหนึ่งที่กล่าวไว้ในพระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ ผู้ที่เป็นครูจะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพให้ครบถ้วนตามที่ครูสภากำหนด (มาตรา 48, 49 และ 50) ซึ่งประกอบด้วยมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการปฏิบัติตน (จรรยาบรรณวิชาชีพครู) (ราชกิจจานุเบกษา, 2546) และสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ได้มีการดำเนินการออกประกาศ เรื่อง การรับรองปริญญาตามมาตรฐานวิชาชีพ

หลักสูตร 4 ปี พ.ศ. 2563 และประกาศครุสภา เรื่อง การรับรองปริญญาและประกาศนียบัตรทางการศึกษา ตามมาตรฐานวิชาชีพเพื่อการประกอบวิชาชีพ พ.ศ. 2567 รวมไปถึงประกาศครุสภาและข้อบังคับคุรุสภาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ซึ่งถือว่าการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งของวิชาชีพครู (ราชกิจจานุเบกษา, 2567)

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นสถาบันผลิตครู ที่มุ่งพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน กิจกรรมทางการศึกษา และสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ให้มีคุณภาพและมาตรฐานในระดับสากล เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน สังคม และประเทศชาติ มีการจัดการเรียนการสอนทั้งในระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา จัดการเรียนการสอนจำนวน 17 หลักสูตร แบ่งเป็น ระดับปริญญาตรี 4 หลักสูตร ปริญญาโท 7 หลักสูตร และปริญญาเอก 6 หลักสูตร จัดการเรียนการสอนแบบบรรยาย/ฝึกปฏิบัติการ มีการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูตามกลุ่มสาระวิชาเอกที่เน้นกระบวนการคิดขั้นสูงให้กับนักศึกษา ตลอดจนนักศึกษาต้องมีการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนานวัตกรรมการศึกษาในการพัฒนาผู้เรียน เช่น สื่อการสอนและวิธีการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกับเทคโนโลยีดิจิทัล รวมทั้งยังมีบทเรียนบน Digital Platform เช่น Edulearn และ Google Classroom เพื่อให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้นักศึกษายังได้รับการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างทักษะต่างๆที่จำเป็นในทักษะศตวรรษที่ 21 รวมทั้ง Future Skill และ Soft Skill (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น , 2567)

การปฏิรูปการผลิตครูในประเทศไทย ได้เริ่มขึ้นตั้งแต่ปีการศึกษา 2547 โดยมีการเปลี่ยนแปลงจากหลักสูตรการผลิตครู 4 ปี เป็นหลักสูตรการผลิตครู 5 ปี มุ่งเน้นให้นักศึกษาได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติงานในสถานการณ์จริงมากขึ้น ส่งผลให้สถาบันผลิตครูต้องดำเนินการปรับเปลี่ยนรายวิชาเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ตามพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2546 กำหนดให้ผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพควบคุมต้องผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาทางการศึกษาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 120 ตอนที่ 52ก.) ทำให้สถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตบัณฑิตสาขาศึกษาศาสตร์ ครุศาสตร์ต้องดำเนินการจัดหาสถานศึกษาสำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อให้นักศึกษาได้ทดลองปฏิบัติหน้าที่ครูและเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพจึงถือเป็นส่วนสำคัญของการผลิตครูปัจจุบันคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยมีวิสัยทัศน์คือ เป็นคณะศึกษาศาสตร์ชั้นนำระดับประเทศ ที่มุ่งเน้นนวัตกรรมการศึกษา (เป้าหมาย: 1 ใน 3 ของประเทศ ภายในปี 2568) ภายใต้พันธกิจ คือ 1) ผลิตครูมืออาชีพที่มีความสามารถในการพัฒนานวัตกรรมการศึกษา และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 2) วิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และสร้างนวัตกรรมการศึกษา เพื่อนำไปใช้ประโยชน์และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับภาคการศึกษาของประเทศ 3) การบริการวิชาการโดยถ่ายทอดเทคโนโลยีและองค์ความรู้เพื่อสร้างคุณค่าให้กับสังคม 4) พัฒนาโรงเรียนสาธิตเป็นโรงเรียนต้นแบบด้านนวัตกรรมการศึกษา และส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณลักษณะตามทักษะในศตวรรษที่ 21 รวมทั้งสนับสนุนการจัดการศึกษา การวิจัย/นวัตกรรม โดยกำหนดค่านิยม คือ SPIRIT ได้แก่ S : ความเป็นเลิศที่มุ่งเน้นผู้เรียน และลูกค้ากลุ่มอื่น (Student and customer-centered Excellence) P : ความเป็นมืออาชีพ (Professional) I : การจัดการเพื่อนวัตกรรม (Innovation Management) R : ความรับผิดชอบต่อสังคม (Societal Responsibility) I : ความซื่อสัตย์สุจริต (Integrity Mindset) T : การทำงานเป็นทีม (Team Work) สมรรถนะหลัก (CC) : การสร้างนวัตกรรมการศึกษาจากการบูรณาการงานวิจัย การจัดการศึกษา และบริการวิชาการ การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาจึงถือเป็นส่วนสำคัญของการผลิตครู (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2567)

ปัจจุบันสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ได้ออกประกาศ เรื่อง การรับรองปริญญาตามมาตรฐานวิชาชีพ หลักสูตร 4 ปี พ.ศ. 2563 และประกาศคุรุสภา เรื่อง ประกาศคณะกรรมการ คุรุสภา เรื่อง หลักเกณฑ์ คุณสมบัติของสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอน รวมไปถึงประกาศคุรุสภา และข้อบังคับคุรุสภาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ซึ่งถือว่าการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งของวิชาชีพครู เพื่อให้กระบวนการนี้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีสถานศึกษาที่มีคุณสมบัติเหมาะสมสำหรับการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์ประกาศที่คุรุสภากำหนดซึ่งสถานศึกษาเป็นหน่วยงานทางการศึกษาระดับปฏิบัติการที่สำคัญที่สุด และผลการจัดการศึกษา จะมีคุณภาพมากน้อยเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับคุณภาพของครูและสถานศึกษา ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 53 ได้กำหนดให้องค์กรวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษา มีอำนาจกำหนดมาตรฐานวิชาชีพ รวมทั้งการพัฒนาวิชาชีพครู ในการผลิตและการพัฒนาครูให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง นักศึกษาได้มองสังคมไทยในอนาคตว่าพลเมืองต้องมีความสามารถ “มุ่งก้าวหน้า รู้ทันโลก” และก้าวไปสู่ “สังคมแห่งปัญญาและการเรียนรู้” โดยให้ตระหนักถึงปัจจัยสำคัญ คือ ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาว่าเป็นผู้มีอิทธิพลต่อการพัฒนาครูและวิชาชีพ ดังปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 52-57 ที่ประมวลสรุปความว่า การมีระบบ มีกระบวนการ มีการพัฒนาครู คณาจารย์บุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพ และมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูงนั้นจะสามารถแก้ไขปัญหาคูหาการผลิตครูที่ไม่ได้มาตรฐานสถาบันหลักที่ทำหน้าที่ในการผลิตครูได้ทบทวนบทบาทหน้าที่การผลิตครู ทั้งกระบวนการโดยเริ่ม จากการพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพครู การปฏิรูประบบการเรียนการสอน และกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (ราชกิจจานุเบกษา, 2567)

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาคุณสมบัติของสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอนของ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อให้เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เกี่ยวกับหลักเกณฑ์พิจารณาคุณสมบัติของสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอน เป็นการประเมินความเหมาะสมของสถานศึกษาที่จะเป็นแหล่งฝึกสอนของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญในการคัดเลือกและพิจารณาสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอนของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณสมบัติของสถานศึกษาเครือข่ายของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
2. เพื่อสำรวจบริบทของสถานศึกษาเครือข่ายตามมาตรฐานที่คุรุสภากำหนด

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การผลิตครู

กระบวนการผลิตครูไม่ว่าจะเป็นคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ หรือสถาบันอื่นๆ ที่มีหน้าที่ในการผลิตครูจะใช้ระบบใด แตกต่างกันไปแต่ก็ล้วนมีเป้าหมายเดียวกัน คือ การผลิตครูที่มีคุณภาพให้แก่สังคมตามพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2546 กำหนดให้ผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพควบคุมต้องผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาทางการศึกษาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 120 ตอนที่ 52ก.) ทำให้สถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตบัณฑิตสาขาศึกษาศาสตร์

ครุศาสตร์ต้องดำเนินการจัดหาสถานศึกษาสำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อให้นักศึกษาได้ ทดลอง ปฏิบัติหน้าที่ครู และเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพจึงถือเป็นส่วนสำคัญของการ ผลิตครูปัจจุบันสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ได้ออกประกาศ เรื่อง การรับรองปริญญาตามมาตรฐานวิชาชีพ หลักสูตร 4 ปี พ.ศ. 2563 และประกาศคุรุสภา เรื่อง ประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง หลักเกณฑ์คุณสมบัติ ของสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอนรวมถึงประกาศคุรุสภาและข้อบังคับคุรุสภาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการ ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ซึ่งถือว่า การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญเป็น อย่างยิ่งของวิชาชีพครู เพื่อให้กระบวนการนี้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีสถานศึกษาที่มีคุณสมบัติ เหมาะสมสำหรับการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์ประกาศที่คุรุสภากำหนด นักศึกษาต้องปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่มีคุณสมบัติครบตามเกณฑ์ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการคุรุสภา กำหนดเป็นระยะเวลา 1 ปี ซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลและการให้คำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์นิเทศก์ ของสถาบันผลิตครู ร่วมกับครูพี่เลี้ยงของสถานศึกษาเครือข่ายร่วมผลิตบัณฑิต โดยจะต้องปฏิบัติตามบทบาท หน้าที่อย่างน้อย 4 ประการ คือ 1) จัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาเฉพาะ 2) ประเมิน ปรับปรุง และพัฒนาการ จัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน 3) ทำรายงานผลการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียน 4) ทำ วิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียน (ประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง หลักเกณฑ์คุณสมบัติของสถานศึกษา สำหรับปฏิบัติการสอน, 2563)

คุณสมบัติของสถานศึกษาสำหรับการปฏิบัติการสอน

ประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง หลักเกณฑ์คุณสมบัติของสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอน (2563) ได้จัดทำมาตรฐานคุณสมบัติของสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอน ดังนี้

1. มาตรฐานด้านกระบวนการ ประกอบด้วย 6 ข้อ ดังนี้

1.1 สถานศึกษามีการจัดองค์การ โครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็น ระบบครบวงจรให้บรรลุ เป้าหมายการศึกษา

1.2 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

1.3 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมสุขภาพ อนามัยและความ ปลอดภัยของผู้เรียน

1.4 สถานศึกษาส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร ครุตามความจำเป็นและ เหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ

1.5 สถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตรตามความต้องการของผู้เรียนและ ท้องถิ่น

1.6 สถานศึกษาจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. มาตรฐานด้านปัจจัย ประกอบด้วย 11 ข้อ ดังนี้

2.1 ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดี

2.2 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ

2.3 ครูมีจิตวิญญาณความเป็นครู มีคุณธรรม และจริยธรรม

2.4 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.5 ครูมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ คิดวิเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาการ เรียนการสอน

2.6 ครูมีคุณวุฒิ ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ

2.7 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

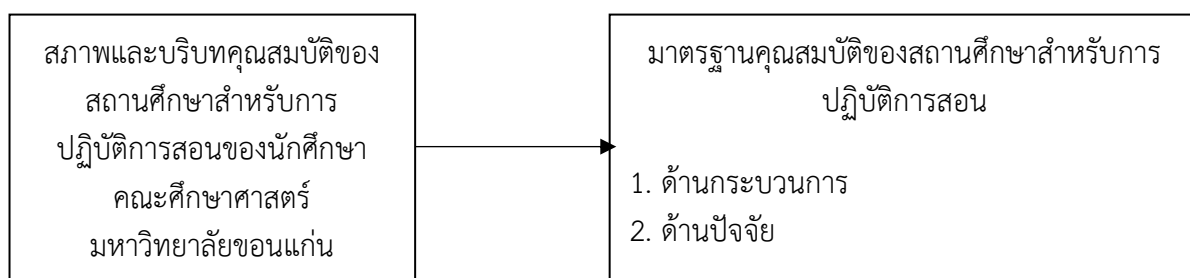
2.8 สถานศึกษามีอาคาร สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอ

2.9 สถานศึกษามีการจัดองค์การ โครงสร้าง และการบริหารงานอย่างเป็น ระบบ เพื่อให้มีความพร้อมในการเป็นโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู

2.10 ผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

2.11 ครูมีความสามารถในการเป็นครูพี่เลี้ยงนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า การกำหนดมาตรฐานคุณสมบัติของสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอนนั้น เพื่อให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาการศึกษาและการสอนในระบบการศึกษาของประเทศไทย ซึ่งต้องมีการกำหนดมาตรฐานทั้งทางด้านกระบวนการและด้านปัจจัยที่สำคัญของสถานศึกษาที่เป็นเกณฑ์หลักในการประเมินคุณสมบัติการเป็นสถานศึกษาสำหรับการปฏิบัติการสอน และมุ่งเน้นความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและเป็นไปตามหลักสูตรและความต้องการของผู้เรียน ดังกรอบแนวคิดการวิจัยที่แสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาคุณสมบัติของสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอนของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาชั้นปีที่ 4 คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 512 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาชั้นปีที่ 4 คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น จาก 10 สาขาวิชา จำนวน 225 คน คำนวณโดยสูตร Taro Yamane (Yamane, 1973) ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% หรือความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 0.05

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดย ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอนตามที่คุรุสากำหนด

2. นำเครื่องมือจากคุณสมบัติสถานศึกษาตามที่ครุศรณากำหนด แจกให้กับกลุ่มตัวอย่าง ในวันที่มีการสัมมนาภายในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

3. เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบปฐมนุญมิ เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความแม่นยำ จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ และได้นำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ด้านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา มาปรับในส่วนขอข้อเสนอนแนะเพิ่มเติมให้กระชับและสื่อความหมายชัดเจน โดยส่งแบบสอบถามโดยตรงกับกลุ่มตัวอย่างและให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามด้วย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล คำนวนค่าสถิติต่างๆ ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: SD)

5. เขียนรายงานการศึกษา โดยดำเนินการ ปีการศึกษา 2566 (1 พฤษภาคม 2566 – 30 กันยายน 2566) (ภาคการศึกษาต้น)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลหลังจากนักศึกษาตอบแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว โดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังนี้

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากแบบสอบถามคุณสมบัติของสถานศึกษาสำหรับการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้ข้อมูลจากประเด็นคำถามเพิ่มเติมในประเด็นเรื่องข้อเสนอแนะหรือปัญหาที่พบอื่น ๆ

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1. คุณสมบัติของสถานศึกษาเครือข่ายของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ตามมาตรฐานคุณสมบัติ แสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มาตรฐานคุณสมบัติสถานศึกษาโดยรวมจากทุกโรงเรียนและทุกสาขาวิชา

มาตรฐานคุณสมบัติสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ	อันดับที่
ก. มาตรฐานด้านกระบวนการ				
1. สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา	4.17	0.88	มาก	4
2. สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา	4.23	0.87	มาก	2

ตารางที่ 1 สรุปค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มาตรฐานคุณสมบัติสถานศึกษาโดยรวมจากทุกโรงเรียนและทุกสาขาวิชา

มาตรฐานคุณสมบัติสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ	อันดับที่
3. สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมสุขภาพอนามัย และความปลอดภัยของผู้เรียน	4.05	0.99	มาก	5
4. สถานศึกษาส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรครูตามความจำเป็นและเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ	4.20	0.83	มาก	3
5. สถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตร ตามความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น	4.20	0.83	มาก	3
6. สถานศึกษาจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.29	0.78	มาก	1
รวม	4.19	0.64	มาก	
ข. มาตรฐานด้านปัจจัย				
1. ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดี	4.23	0.87	มาก	9
2. ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ	4.32	0.86	มาก	5
3. ครูผู้มีจิตวิญญาณความเป็นครู มีคุณธรรม และจริยธรรม	4.34	0.81	มาก	4
4. ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.37	0.76	มาก	3
5. ครูมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ คิดวิเคราะห์และสร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน	4.31	0.75	มาก	6
6. ครูมีคุณวุฒิ ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่ได้รับผิดชอบ	4.44	0.73	มาก	1
7. สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้	4.44	0.71	มาก	1
8. สถานศึกษามีอาคาร สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอ	4.32	0.82	มาก	5
9. สถานศึกษามีการจัดองค์การ โครงสร้าง และการบริหารงานอย่างเป็นระบบ เพื่อให้มีความพร้อมในการเป็นโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู	4.30	0.84	มาก	7
10. ผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	4.27	0.86	มาก	8
11. ครูมีความสามารถในการเป็นครูที่เลี้ยงนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	4.43	0.76	มาก	2
ภาพรวม	4.30	0.68	มาก	-

จากตารางที่ 1 พบว่า **มาตรฐานด้านกระบวนการ** ด้านสถานศึกษาจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นอันดับที่ 1 อยู่ในระดับมาก ด้านสถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา เป็นอันดับที่ 2 อยู่ในระดับมาก ด้านสถานศึกษาส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรครูตามความจำเป็นและเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอและด้านสถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตร ตามความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น เป็นอันดับที่ 3 อยู่ในระดับมาก ด้านสถานศึกษามีการจัดองค์การ โครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา เป็นอันดับที่ 4 อยู่ในระดับมาก และด้านสถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมสุขภาพอนามัย และความปลอดภัยของผู้เรียน เป็นอันดับที่ 5 อยู่ในระดับมาก **มาตรฐานด้านปัจจัย** ด้านครูมีคุณวุฒิ และสถานศึกษา มีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่ได้รับมอบหมาย เป็นอันดับที่ 1 อยู่ในระดับมาก ด้านครูมีความสามารถในการเป็นครูพี่เลี้ยงนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นอันดับที่ 2 อยู่ในระดับมาก ด้านครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นอันดับที่ 3 อยู่ในระดับมาก ด้านครูผู้มีจิตวิญญาณความเป็นครู มีคุณธรรม และจริยธรรม เป็นอันดับที่ 4 อยู่ในระดับมาก ด้านผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ และสถานศึกษามีอาคาร สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอ เป็นอันดับที่ 5 อยู่ในระดับมาก ด้านครูมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ คิดวิเคราะห์และสร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน เป็นอันดับที่ 6 อยู่ในระดับมาก ด้านสถานศึกษามีการจัดองค์การ โครงสร้าง และการบริหารงานอย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการเป็นโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู เป็นอันดับที่ 7 อยู่ในระดับมาก ด้านผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นอันดับที่ 8 อยู่ในระดับมาก และผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรมและเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นอันดับที่ 9 อยู่ในระดับมาก

2. บริบทของสถานศึกษาเครือข่ายตามมาตรฐานที่คุรุสภากำหนดของสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอนของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

จากการตอบแบบสอบถามของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ชั้นปีที่ 4 จำนวน 225 คน ในจำนวนดังกล่าว มีนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา วิชาเอกการสอนภาษาไทย สาขาวิชาการสอนภาษาจีนฯ สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษฯ วิชาเอกการสอนภาษาญี่ปุ่น วิชาเอกสังคมศึกษา วิชาเอกวิทยาศาสตร์ศึกษา วิชาเอกคอมพิวเตอร์ศึกษา วิชาเอกศิลปศึกษา วิชาเอกพลศึกษา และวิชาเอกคณิตศาสตร์ศึกษา เพื่อนำผลไปพิจารณาในการคัดเลือกสถานศึกษาสำหรับการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาต่อไป โดยนำเสนอในตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของนักศึกษา จำแนกตามเพศ สาขาวิชา ขนาดสถานศึกษา และภูมิภาคของสถานศึกษาปฏิบัติการสอน

ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา		จำนวน(คน)	ร้อยละ
สาขาวิชา/วิชาเอก	การสอนภาษาไทย	18	8.00
	การสอนภาษาจีน	15	6.67
	การสอนภาษาอังกฤษให้ผู้มีพื้นฐานภาษาอื่นนอกจากภาษาอังกฤษ (หลักสูตรนานาชาติ)	20	8.89

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของนักศึกษา จำแนกตามเพศ สาขาวิชา ขนาดสถานศึกษา และภูมิภาค
ของสถานศึกษาปฏิบัติการสอน

ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา		จำนวน(คน)	ร้อยละ
	การสอนภาษาญี่ปุ่น	22	9.78
	คอมพิวเตอร์ศึกษา	31	13.78
	วิทยาศาสตร์ศึกษา	41	18.22
	คณิตศาสตร์ศึกษา	25	11.11
	สังคมศึกษา	15	6.67
	ศิลปศึกษา	21	9.33
	พลศึกษา	17	7.56
	รวม	225	100
สถานศึกษา ปฏิบัติการสอน	ขนาดสถานศึกษา	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ
	ขนาดเล็ก	10	10.6
	ขนาดกลาง	47	49.82
	ขนาดใหญ่	23	24.38
	ขนาดใหญ่พิเศษ	26	27.56
	รวม	106	100
ภูมิภาคของสถานศึกษา ปฏิบัติการสอน	ภูมิภาค	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	96	90.56
	ภาคกลาง	3	2.83
	ภาคใต้	7	7.42
	รวม	106	100

จากตารางที่ 2 พบว่า ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจ จำนวน 225 คน พบว่าส่วนใหญ่ นักศึกษาสาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 18.22 และสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 13.78 รายละเอียดดังแสดงในตารางตามลำดับ สถานศึกษาปฏิบัติการสอนส่วนใหญ่เป็นขนาดกลาง จำนวน 47 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 49.82 และภูมิภาคของสถานศึกษาปฏิบัติการสอน ส่วนใหญ่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 96 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 90.56

และสรุปข้อมูลโดยแบ่งเป็นขนาดของสถานศึกษา จำนวนผู้ตอบเป็นจำนวนค่าเฉลี่ยและร้อยละ หัวข้อในการสำรวจคุณสมบัติของสถานศึกษา โดยศึกษาจากทุกโรงเรียนและทุกสาขาวิชา มีภาพรวมการตอบแบบสำรวจ โดยสำรวจผลเป็นขนาดโรงเรียนทั้งหมด 106 แห่ง ตามมาตรฐานด้านกระบวนการ และด้านปัจจัย ดังแสดงในตารางที่ 3-4

ตารางที่ 3 มาตรฐานด้านกระบวนการ จำแนกตามขนาดโรงเรียน

หัวข้อ	ขนาดเล็ก			ขนาดกลาง			ขนาดใหญ่			ขนาดใหญ่พิเศษ		
	$\bar{X}$	%	ระดับ	$\bar{X}$	%	ระดับ	$\bar{X}$	%	ระดับ	$\bar{X}$	%	ระดับ
1.สถานศึกษามีการจัดองค์การ โครงสร้าง และการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา	4.32	86.30	มาก	4.10	82.01	มาก	4.21	84.28	มาก	4.40	87.18	มาก
2.สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา	4.59	91.74	มากที่สุด	4.31	86.27	มาก	4.24	84.77	มาก	4.23	83.79	มาก
3.สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน	4.40	88.04	มาก	4.12	82.91	มาก	4.23	84.58	มาก	4.43	87.65	มาก
4.สถานศึกษาส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรครูตามความจำเป็นและเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ	4.62	92.46	มากที่สุด	4.15	83.07	มาก	4.39	87.73	มาก	4.43	87.65	มาก
5.สถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตร ตามความต้องการของผู้เรียน และท้องถิ่น	4.63	92.61	มากที่สุด	4.20	84.02	มาก	4.20	84.02	มาก	4.34	85.92	มาก
6.สถานศึกษาจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.32	86.30	มาก	4.19	83.77	มาก	4.33	86.57	มาก	4.42	87.39	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า โดยภาพรวม มาตรฐานด้านกระบวนการ จำแนกตามขนาดโรงเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และใหญ่พิเศษ อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

ตารางที่ 4 มาตรฐานด้านปัจจัย จำแนกตามขนาดโรงเรียน

หัวข้อ	ขนาดเล็ก			ขนาดกลาง			ขนาดใหญ่			ขนาดใหญ่พิเศษ		
	$\bar{X}$	%	ระดับ	$\bar{X}$	%	ระดับ	$\bar{X}$	%	ระดับ	$\bar{X}$	%	ระดับ
1.ผู้บริหารมีคุณธรรมจริยธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดี	4.32	86.30	มาก	4.35	86.99	มาก	4.36	87.27	มาก	4.29	84.98	มาก
2.ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ	4.45	90.87	มาก	4.32	86.37	มาก	4.34	86.68	มาก	4.33	86.53	มาก
3.ครูผู้มีจิตวิญญาณความเป็นครู มีคุณธรรม และจริยธรรม	4.67	93.48	มากที่สุด	4.39	87.78	มาก	4.46	89.19	มาก	4.40	87.12	มาก
4.ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.65	93.04	มากที่สุด	4.31	86.16	มาก	4.44	88.88	มาก	4.38	86.69	มาก
5.ครูมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ คิดวิเคราะห์และสร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน	4.68	93.62	มากที่สุด	4.31	86.27	มาก	4.47	89.49	มาก	4.41	87.37	มาก
6.ครูมีคุณวุฒิ ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่ได้รับมอบ	4.65	93.04	มากที่สุด	4.37	87.30	มาก	4.85	91.55	มากที่สุด	4.63	91.58	มากที่สุด
7.สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้	4.61	92.17	มากที่สุด	4.29	85.88	มาก	4.41	88.11	มาก	4.44	87.89	มาก
8.สถานศึกษามีอาคารสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอ	4.50	90.00	มาก	4.00	80.00	มาก	4.28	85.68	มาก	4.36	86.32	มาก
9.สถานศึกษามีการจัดองค์การ โครงสร้าง และการบริหารงาน	4.66	93.13	มากที่สุด	4.33	86.51	มาก	4.40	88.03	มาก	4.38	86.69	มาก

ตารางที่ 4 มาตรฐานด้านปัจจัย จำแนกตามขนาดโรงเรียน

หัวข้อ	ขนาดเล็ก			ขนาดกลาง			ขนาดใหญ่			ขนาดใหญ่พิเศษ		
	$\bar{X}$	%	ระดับ	$\bar{X}$	%	ระดับ	$\bar{X}$	%	ระดับ	$\bar{X}$	%	ระดับ
อย่างเป็นระบบ เพื่อให้มีความพร้อม ในการเป็นโรงเรียน ร่วมพัฒนาวิชาชีพครู												
10.ผู้บริหารมี ความสามารถในการ บริหารหน่วยฝึก ประสบการณ์วิชาชีพ ครู	4.54	90.72	มากที่สุด	4.38	87.58	มาก	4.37	87.47	มาก	4.40	87.16	มาก
11.ครูมีความสามารถ ในการเป็นครูพี่เลี้ยง นักศึกษาฝึก ประสบการณ์วิชาชีพ ครู	4.67	93.5	มากที่สุด	4.52	90.44	มากที่สุด	4.51	90.11	มากที่สุด	4.54	89.89	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า โดยภาพรวม มาตรฐานด้านปัจจัย จำแนกตามขนาดโรงเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และใหญ่พิเศษ อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยมีประเด็นที่ค้นพบและควรนำมาอภิปราย ดังนี้

จากการตอบแบบสอบถามของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 225 คน โดยเป็นสถานศึกษาที่นักศึกษาปฏิบัติการสอนทั้งหมด 106 แห่ง โดยภาพรวมของทุกสถานศึกษา ทุกสาขาวิชา มีระดับความคิดเห็นต่อสถานศึกษาในภาพรวม ประกอบด้วย 2 มาตรฐาน พบว่า

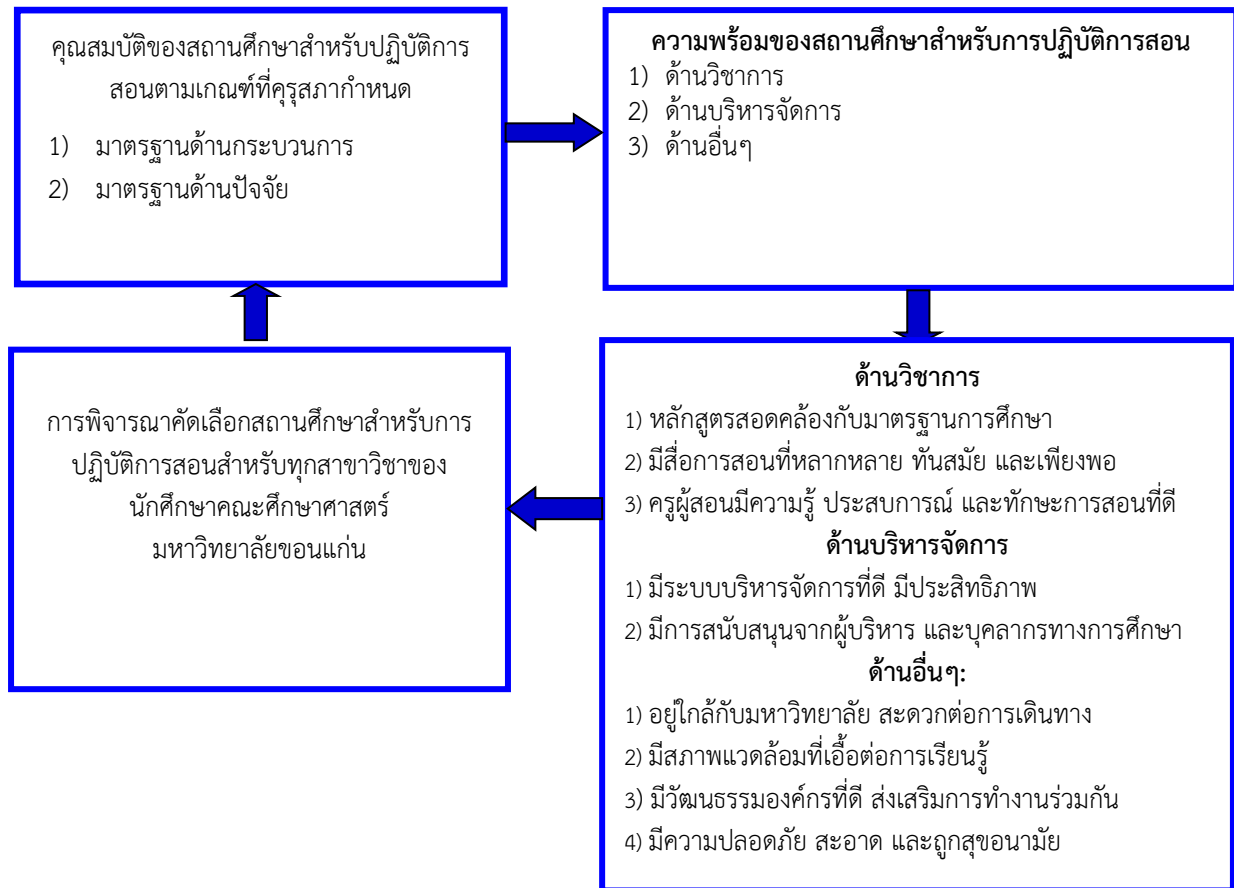
1. มาตรฐานด้านกระบวนการ อันดับ 1 ต้องการให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อันดับ 2 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา อันดับ 3 สถานศึกษาส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรครูตามความจำเป็นและเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ และสถานศึกษา มีการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตร ตามความต้องการของผู้เรียน และท้องถิ่น อันดับ 4 สถานศึกษามีการจัดองค์การ โครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจรให้บรรลุเป้าหมาย และอันดับที่ 5 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมสุขภาพอนามัย และความปลอดภัยของผู้เรียน จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นคุณสมบัติสำคัญที่นักศึกษาฝึกสอนให้ความสำคัญ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญกำหนดไว้ในข้อบังคับคุรุสภามาตรฐานการปฏิบัติงานของครู โดยเฉพาะมาตรฐานที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ กล่าวคือ ครูจะต้องใช้ความพยายามอย่างเต็มศักยภาพที่จะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้มากที่สุดตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการของผู้เรียน โดย

วิเคราะห์วินิจฉัยปัญหาความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน ปรับเปลี่ยนวิธีการสอนที่จะให้ได้ผลดีกว่าเดิม รวมทั้งการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคนอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับ อภิวัฒน์ ชาญวิชัย และคณะ (2547) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การวิจัยและพัฒนาครูและโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ผลการวิจัยพบว่า ผลการพัฒนาโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู โรงเรียนที่เข้าร่วมมีความตระหนักและร่วมมือพัฒนาครูและโรงเรียนจนสามารถเป็นแบบอย่างด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีความพร้อมที่จะเป็นหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูตามหลักการของโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู

2. มาตรฐานด้านปัจจัย อันดับที่ 1 ต้องการให้สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ อันดับที่ 2 ครูมีความสามารถในการเป็นครูพี่เลี้ยงนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อันดับที่ 3 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อันดับที่ 4 ครูผู้มีจิตวิญญาณความเป็นครูมีคุณธรรม และจริยธรรม อันดับที่ 5 สถานศึกษามีอาคาร สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอ และผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ อันดับที่ 6 ครูมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ คิดวิเคราะห์และสร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน อันดับที่ 7 สถานศึกษามีการจัดองค์การ โครงสร้าง และการบริหารงานอย่างเป็นระบบ เพื่อให้มีความพร้อมในการเป็นโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู อันดับที่ 8 ผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และอันดับที่ 9 ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดี จากผลการวิจัยดังกล่าวบ่งชี้ให้เห็นว่าการมีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้เป็นประเด็นที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์ให้ความสำคัญ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหลักสูตรเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา เป็นแกนสำคัญในการวางแผนทางการจัด การศึกษา เป็นตัวกำหนดทิศทางของการศึกษาในการที่จะให้ความรู้ การเสริมสร้าง เจตคติ ตลอดจนการฝึกฝนในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนารอบด้าน หลักสูตรเป็นหลักและหัวใจของ การจัดการเรียนการสอน ทำให้การศึกษาดำเนินไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ สอดคล้องกับ Null (2017) และ Parkay et al. (2014) อ้างถึงในสัมฤทธิ์ กางเพ็ง, 2567) ที่ให้แนวคิดว่าการมีหลักสูตรเป็นหัวใจของการศึกษาเนื่องจากหลักสูตรเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิด (thought) การปฏิบัติ (action) และจุดมุ่งหมาย (purpose) ไว้ด้วยกัน ซึ่งมาตรฐานหลักสูตรเป็นเรื่องของระบบ (curriculum standards as a system) หรือระบบหลักสูตร (curriculum system) เป็นการจัดองค์ประกอบทั้งหมดของกระบวนการหลักสูตร ทั้งการยกร่าง การสร้างการใช้ และการประเมินหลักสูตรให้มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันภายใต้กรอบแนวคิดพื้นฐานสำคัญ 3 ประการ คือ พลังทางสังคม (social forces) ทฤษฎีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (theories of human development) และทฤษฎีการเรียนรู้ และแบบการเรียนรู้ (theories of learning and learning styles)

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยดังกล่าว จะเห็นได้ว่าสถานศึกษาที่มีคุณสมบัติเหมาะสม ควรประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านบริหารจัดการ และด้านอื่น ๆ ดังแสดงในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 การสังเคราะห์องค์ความรู้และแนวทางการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น สามารถนำข้อมูลจากการวิจัยไปแนวทางในการพิจารณาคัดเลือกสถานศึกษาสำหรับการปฏิบัติการสอนสำหรับทุกสาขาวิชาอย่างเหมาะสมต่อไป และเป็นข้อมูลให้กับคณะฯ ในการสร้างความเข้าใจในเรื่องคุณสมบัติสถานศึกษาเพื่อให้สถานศึกษาต่างๆ เกิดการพัฒนาให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่คุรุสภากำหนด

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลด้านอื่น ๆ ที่จะช่วยทำให้สามารถทราบมาตรฐานคุณสมบัติของสถานศึกษานั้นๆ มากยิ่งขึ้น
2. ควรขยายกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยโดยการสอบถามกับอาจารย์นิเทศก์ของคณะทุกคนเพื่อรวบรวมข้อมูลที่ครอบคลุมและเป็นรูปธรรมเพื่อใช้ในการพิจารณาคัดเลือกสถานศึกษา ที่มีคุณสมบัติตามที่คุรุสภากำหนด
3. ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติของสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอน เช่น สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา การสนับสนุนการเรียนรู้เฉพาะบุคคล และบรรยากาศการเรียนการสอน
4. กำหนดตัวแปรในการศึกษาเพิ่มขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (2567). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2567.
<https://ednet.kku.ac.th/site/strategicplan/>
- ประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง รายละเอียดของมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครู ตาม
ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562 (2563,9 พฤษภาคม). ราชกิจจานุ
เบกษา. เล่ม 137 ตอนพิเศษ 109.หน้า 10-14.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2546). พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546.
<https://kku.world/3zptc>
- ราชกิจจานุเบกษา. (2567). ประกาศคุรุสภา เรื่อง การรับรองปริญญาและประกาศนียบัตรทางการศึกษา ตาม
มาตรฐานวิชาชีพเพื่อการประกอบวิชาชีพ พ.ศ. 2567. <https://kku.world/xzpgq>
- สัมฤทธิ์ กางเพ็ง. (2567). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางหลักสูตรของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. วารสารส่งเสริมการเรียนรู้, 4(1), 1-13.
- สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการ
ส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2562). นโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา
วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ.2563-2570. <https://kku.world/du6qc>
- อภิวันท์ ขาญวิชัย และคณะ. (2547). การวิจัยและพัฒนาครูและโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูของ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. พิษณุโลก: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- Null, W. (2017). *Curriculum: From Theory to Practice*. 2nd ed. Lanham, ML: Rowman &
Littlefield.
- Yamane, T. (1973). *Statistics an Introductory Analysis*. New York: Harper & Row.